

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1756/2021
03.03.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Општина ..., чији је пуномоћник Станоје Филиповић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2281/18 од 05.10.2018. године и решења истог суда Гж 2281/18 од 22.03.2021. године, у седници одржаној 03.03.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против решења Апелационог суда у Београду Гж 2281/18 од 22.03.2021. године.

Усваја се ревизија тужиоца и **УКИДА СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2281/18 од 05.10.2018. године, исправљена решењем истог суда Гж 2281/18 од 22.03.2021. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 17696/14 од 03.02.2016. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати и то на основу изгубљене зараде у периоду од 01.07.1997. године до 31.07.2015. године укупан износ од 1.267.358,45 динара, са законском затезном каматом од 01.11.2015. године до исплате и да му на име ренте због радне неспособности почев од 01.08.2015. године па убудуће, док за то постоје законски услови плаћа 13.858,00 динара месечно сваког 5-ог у месецу за месец на који се рента односи, с тим да ће заостале износе месечне ренте исплате одједном, са законском затезном каматом почев од њихове доспелости, а то је 5-ог у месецу за текући месец, па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде на основу изгубљене зараде у периоду од 01.07.1997. године до 31.01.2002. године и од 01.03.2005. године до 31.07.2008. године и од 01.07.2010. године до 31.07.2015. године исплати 601.731,76 динара, са законском затезном каматом од 01.11.2015. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка плати 646.800,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2281/18 од 05.10.2018. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је, одбијен, као неоснован, захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете по основу изгубљене зараде за период од 01.07.1997. године до 31.07.2015. године исплати 1.267.358,45 динара, са законском затезном каматом од 01.11.2015. године до исплате и да му на име ренте месечно исплаћује по 13.858,00 динара, почев од 01.08.2015. године па убудуће, док за то буду постојали законски услови и то сваког 5-ог у месецу за текући месец, с тим што би заостале износе месечне ренте тужена била обавезна исплатити одједном, са законском затезном каматом од месечне доспелости до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем и четвртм изреке и обавезан тужилац да туженој на име трошкова поступка исплати 106.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, није дозвољено преиначење тужбе учињено поднеском тужиоца од 27.09.2018. године.

Решењем Апелационог суда у Београду Гж 2281/18 од 22.03.2021. године, исправљена је пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2281/18 од 05.10.2018. године, тако што се у уводу иза речи „Апелациони суд у Београду“, бришу речи „судија Миланка Вукчевић, председник већа“ уписује „веће састављеном од судије: Миланке Вукчевић, председника већа и судија Весне Станковић и Весне Караџић Ристић, чланова већа“, и констатовано да је ово решење саставни део пресуде која се њиме исправља и која у преосталом делу остаје неизмењена.

Против напред наведених одлука, тужилац је благовремено изјавио ревизије, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца изјављене против решења о исправци другостепене пресуде на основу члана 410. став 2. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није дозвољена.

Чланом 420. став 1. ЗПП, прописано је да странке могу да изјаве ревизију против решења другостепеног суда којим је поступак правноснажно окончан. Ставом 2. истог члана, прописано је да ревизија против решења из става 1. овог члана није дозвољена у споровима у којима не би била дозвољена ревизија против правноснажне пресуде, а према ставу 6. истог члана, у поступку поводом ревизије против решења сходно се примењују и одредбе Закона о ревизији против пресуде.

Решењем о исправци поступак се правноснажно не окончава, стога ревизија тужиоца изјављена против овог решења није дозвољена, са којих разлога је на основу члана 413. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац (рођен 1977. године), је 15.10.1996. године, као војник на служењу редовног војног рока, приликом обуке ишчашио зглоб у колену леве ноге, због чега је решењима надлежних органа тужене

оглашен неспособним за војну службу и прекинуто му служење војног рока почев од 31.01.1997. године. Наведена повреда имала је за последицу да је тужилац добио статус мирнодопског војног инвалида осме групе са 40% војног инвалидитет, по ком основу прима личну инвалиднину и допунску војну инвалиднину. Тужилац је завршио основну школу и нема других квалификација, а пре одласка на служење редовног војног рока радио је као трговац, а што је наставио извесно време и по изласку из војске. Услед претрпљене повреде, тужилац трпи трајне последице које су изазвале и убрзале развој дегенеративних промена на левом колену, што је све довело и до умањења његове радне способности такве природе и обима да тужилац са смањеном толеранцијом (отежано) обавља послове који су везани за дуже стајање, као и за дизање и преношење терета тежег од 10 кг у једном захвату, а не може да обавља послове који укључују чучање, клечање, рад на необезбеђеној висини и ход уз и низ степенице. Будући да нема стручне квалификације, тужилац са преосталом радном способношћу може у пуној мери да обавља послове возача, портира, чувара, гардеробера и слично, с тим што послове трговца, које је обављао до повређивања и кратко време по престанку редовне војне обавезе, може да обавља отежано. Тужилац је према извештају Националне службе за запошљавање, Филијала Лозница био пријављен на стаж осигурања од 01.05.1996. године до 15.07.1997. године, од 01.02.2002. године до 31.08.2004. године, од 01.09.2004. године до 28.02.2005. године, од 01.08.2008. године до 18.06.2010. године, од 08.10.2012. године до 07.01.2013. године и од 08.01.2013. године до 19.02.2013. године. Према исказу тужиоца, он у спорном периоду није радио, осим код послодавца „ББ“ а.д. где је радио као возач транспортног возила током 2008. године.

Према налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке очекивана зарада тужиоца у спорном периоду, имајући у виду послове трговца са нижом стручном спремом, којом делатношћу се до повређивања и непосредно након повређивања тужилац бавио износила би 44,45% од просечне нето зараде по запосленом у Републици Србији, тако да би очекивана зарада за цео период износила 4.285.755,21 динара. Накнада коју је тужилац примио за незапослене за цео период износи 185.881,34 динара, укупно остварена зарада износи 1.194.054,10 динара, укупно примљена инвалиднина износи 1.838.407,79 динара, док су укупна примања без инвалиднине 1.379.935,44 динара, док је разлика до висине минималне зараде 2.779.157,65 динара. С тим у вези судски вештак је обрачунао да би висина штете без укључене инвалиднине износила 2.905.819,77 динара, а са укљученом инвалиднином 1.067.411,98 динара, затим да умањена штета за разлику до минималне зараде без укључене инвалиднине износила би 126.662,12 динара, а са укљученом инвалиднином износила би - 1.711.745,67 динара. Месечна рента на дан 03.06.2016. године износила би, ако инвалиднина није укључен у обрачун 583,70 динара, а ако је инвалиднина укључена у обрачун 0,00 динара. Судски вештак је и самоиницијативно обрачунао изгубљену зараду и ренту према просечној заради запослених мушкараца са нижом стручном спремом, која према подацима Републичког завода за статистику од 15.01.2016. године износи 71,21% од просечне зараде запослених у Републици Србији.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања другостепени суд је, након одржане расправе, преиначио првостепену пресуду и одбио, као неосноване захтеве тужиоца применом члана 174, 188. став 1. и 2. и 195. Закона о облигационим односима. Ово, јер је закључио да нема изгубљене зараде, односно да штета не постоји, а самим тим ни будућа изгубљена зарада у виду ренете, јер је тужилац пре служења редовног војног рока и непосредно по отпуштању из војске обављао послове трговца, у ком

периоду је остваривао нето зараду у висини од 44,45% од просечне нето зараде по запосленом у Републици Србији, да због последице повреде колена леве ноге занимање трговца може да обавља отежано, док са преосталом радном способношћу несметано може да обавља послове гардеробера, возача, чувара и да из налаза и мишљења судског вештака следи да не постоји разлика између зараде коју би тужилац остваривао по редовном току ствари са потпуном радном способношћу на пословима трговца, које је обављао до 01.07.1997. године и просечне зараде које би могао да остварује са преосталом радном способношћу (портир, чувар, гардеробер), при томе имајући у виду и сва примања која је тужилац остваривао у спорном периоду, као и примања која је тужилац остваривао по основу инвалиднине. Другостепени суд је прихватио прву варијанту обрачуна из налаза и мишљења судског вештака, а није прихватио другу варијанту према којој је судски вештак изгубљену зараду и ренту обрачунао према просечној заради запослених мушкараца са нижом стручном спремом, која према подацима Републичког завода за статистику од 15.01.2016. године износи 71,21% од просечне зараде запослених у Републици Србији, сматрајући да је сходно члану 185. Закона о облигационим односима одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала, а тужилац је и пре одласка на служење редовног војног рока и по изласку из војске радио као трговац, те да је стога изгубљену зараду потребно обрачунати у односу на зараду трговца.

Наведени закључак другостепеног суда се за сада не може прихватити као правилан, јер у поступку пред другостепеним судом због погрешне примене материјалног права нису потпуно утврђене све чињенице.

Према члану 188. став 1. Закона о облигационим односима, у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља, накнада се одређује по правили, у облику новчане ренте, доживотно или за одређено време. Према члану 195. став 1. Истог закона ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења, док према ству 2. истог члана ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду, или су му потребе трајно повећане, или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету. Сагласно наведеном, основ за остварење права на накнаду материјалне штете у виду изгубљене зараде постоји само ако се утврди да оштећени услед претрпљених повреда и нарушења здравља не може да остварује зараду коју је остваривао до повреде. Када је у питању изгубљена зарада постоје два вида материјалне штете: изгубљена зарада до тренутка доношења пресуде, која је настала и позната је и досуђује се у облику фактички утврђеног износа изгубљене зараде или разлике зараде и штета која настаје после пресуђења убудуће за сукцесивни губитак дохотка у будућности, која се одређује у виду месечне ренте или изузетно у капитализованом износу, једнократном исплатом будуће штете у укупном износу. Одредбе члана 188. и 195. Закона о облигационим односима се зато имају тумачити тако да основ за остваривање права на накнаду овог облика материјалне штете постоји само ако се утврди да повређени услед претрпљених повреда и нарушења здравља не може да остварује зараду коју је остваривао до повреде, односно зараду коју би остваривао да је здрав и да му није смањена радна способност, а не с обзиром на утврђени степен смањене радне способности.

У складу са изнетим, следи да се штета на име изгубљене зараде и ренте не досуђује због умањења радне способности, већ због зараде која је услед тога изостала. С тим у вези, а имајући у виду утврђено чињенично стање, било је потребно утврдити да ли постоји разлика између зараде коју би тужилац остваривао по редовном току ствари са потпуном радном способношћу на пословима које је обављао до 01.07.1997. године (трговац) и просечне зараде коју би могао да остварује са преосталом радном способношћу (портир, чувар, гардеробер), при томе имајући у виду и сва примања која је тужилац остваривао у спорном периоду, осим примања по основу инвалиднине. Наиме, приликом обрачуна изгубљене зараде и ренте не обрачунавају се примања која је тужилац остварио по основу инвалиднине, с обзиром да се ова примања узмију у обзир код одмеравања нематеријалне штете на име накнаде за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, а нижестепени судови су одлучујући о том захтеву тужиоца узели у обзир и примања која је тужилац остварио по основу инвалиднине. Стога је другостепени суд погрешно сматрао да се приликом обрачуна примања која је тужилац остварио у спорном периоду узмију у обзир и примања по основу инвалиднине. Осим тога, другостепени суд је одлучујући о захтевима тужиоца пошао од налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, према ком налазу и мишљењу би очекивана зарада тужиоца у спорном периоду, имајући у виду послове трговца са нижом стручном спремом (којом делатношћу се до повређивања и непосредно након повређивања тужилац бавио) износила 44,45% од просечне нето зараде по запосленом у Републици Србији, тако да би очекивана зарада за цео спорни период износила 4.285.755,21 динара, па када се имају у виду сва примања која је тужилац остварио у спорном периоду, да би висина штете без укључене инвалиднине износила 2.905.819,77 динара, а са укљученом инавалиднином 1.067.411,98 динара, затим да би умањена штета за разлику до минималне зараде без укључене инвалиднине износила 126.662,12 динара, а са укљученом инавалиднином - 1.711.745,67 динара, а да би месечна рента на дан 03.06.2016. године износила ако инвалиднина није укључена 583,70 динара, а ако је инвалиднина укључена 0,00 динара. С обзиром на то да из наведеног следи да иако је другостепени суд сматрао да је у овом случају било потребно утврдити да ли постоји разлика између зараде коју би тужилац остваривао по редовном току ствари са потпуном радном способношћу на пословима које је обављао до 01.07.1997. године (трговац) и просечне зараде које би могао да остварује са преосталом радном способношћу (портир, чувар, гардеробер), и да треба имати у виду и сва примања која је тужилац остваривао у спорном периоду и да је такав налог дат судском вештаку, то је нејасно због чега је прихватио налаз и мишљење судског вештака који је у супротности са напред наведеним и са датим налогом, са којих разлога се одлука другостепеног суда не може прихватити, као правилна и због чега је другостепена одлука морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновни поступак.

С обзиром на то да одлука другостепеног суда није у складу са напред наведеним, односно да другостепени суд због погрешне примене материјалног права није потпуно утврдио чињенично стање и како је другостепени суд своју одлуку донео по одржаној расправи, то је укинута другостепена одлука на основу члана 416. став 2. ЗПП.

Другостепени суд ће у поновном поступку утврдити и разјаснити чињенице на које је напред указано, а од којих зависи правилна примена материјалног права и законита одлука у овој парници.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић